

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkçenin kullanılması ve geliştirilmesine ilişkin kanun teklifi gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz. 12.12.2011

① Prof. Dr. Özcan YENİÇERİ

Ankara Milletvekili

Ali Öz

Mersin MV.

A. Şefik C. İmre

Hatay

Mutlakeren VAKİ
Adana MV.

Nezhat Korkmaz

İsparta MV.

Ali Sabancı

Ali Karaman

Latif Zengin

Kocaeli MV.

Mehmet C. İmre
Antalya MV.

Seyfettin Yılmaz

Adana MV.

Enver ERDEM

Elazığ MV.

Yusuf Halazoglu

Kayseri MV.

Hakan Hüseyin Türkdoğan
Gümüşhanev Milletvekili

İsmet B. KATAMAN

BURSA MV.

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	- Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji - İçişleri - Anayasa			
Esas Komisyon	Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor			
Tarih:	13 Subat 2012		E. No: 2/344	
Ysm. Uzm.	Bşk. Yrd.	Başkan	Gn. Sek. Yrd.	Gn. Sek.
<i>[Signature]</i>	26	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>
TBMM BAŞKANI	<i>[Signature]</i>			

T B M M Kütüphane ve Arşiv HİZM. BAŞKANLIĞI
06 Ocak 2012
No : 69571

T B M M KÜTÜPHANE VE ARŞİV HİZM. BAŞKANLIĞI
06 Ocak 2012
No : 69571

GENEL GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 3'üncü maddesi "Türkiye devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir". Hükmüne yer verilmiştir. Gelişmiş, çağdaş ülkelerde toplumun birlik ve beraberliğini sağlayan coğrafyayı vatanlaştıran, yaşanan mekâna anlam kazandıran temel unsur "**dil**" dir. Türkçemiz yüzlerce yıllık kültür hayatımızın, medeniyetimizin gerekçesidir. Rahmetli Yahya Kemal'in ifadesiyle "**annemizin ağızımızdaki ak sütüdür**".

'Türk insanını saran kumaşın markasının bile yabancı olmasından onu kıskanırım' sözü aşırı duyarlılık içerse de Türkçe'nin bozulma ve yozlaşma konusunda geldiği aşama ciddidir.

Türkçenin korunmasına, gelişmesine, gelecek nesillere iletilmesine büyük özen gösterilmelidir. Dili yozlaşan, yabancı dillere karşı, gerek toplum hayatında gerekse bilim ve eğitimde geri plana düşen bir milletin geleceği ciddi şekilde tehlikeye düşer. Her alanda kendi dilini hâkim kılmayan milletler kendilerini başkalarının gerçekliğini yaşamaya mahkûm ederler. Başkalarının anlam ve kuramlarıyla dünyayı algılayan bireyler, hayatta başkalarının maddi pratiklerini yaşamak eğilimi içinde olacaklar ve düşünce dünyasında başkalarının sorunsallarına çözüm getirmeye gayret edeceklerdir.

Türkçe sözcüklerin, deyimlerin, konuşma biçiminin bozulması doğrudan Türkçe düşünmeyi de etkilemektedir. Bu noktada Türk olmak biraz da Türkçe konuşmak anlamına gelmektedir.

Farklı kültürel toplumların birbirini etkilemeleri yüzyıllar içerisinde doğal görülebilse bile, bir milletin gündelik hayatını düzenleyen kuralların olabildiğince arındırılarak topluma sunulması daha doğru olacaktır. Türkçe'nin toplum hayatındaki işlevi dikkate alınmalı, bunun milli bir politika şeklinde benimsenmesi ve yürütülmesi sağlanmalıdır.

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde başta büyükşehirlerimiz olmak üzere birçok şehrimizde cadde ve sokaklarında alelusul yazılmış çok sayıda işyerleri ve ticari kuruluş levha ve tabelası bulunmaktadır. Günümüzde, Türk alfabesi ve Türkçe kelimeler ile yazılan işyeri ve ticari kuruluş levha ve tabela sayısı azınlıkta kalmış durumdadır. Türkçe vatanında giderek köşeye sıkışmaktadır.

Sorun yalnızca yabancı tabela, ad ya da levha sorunu da değildir. Türkçe'nin mevcut haliyle varlığı tehdit altındadır. Sözelimi, bir işyeri adını "etçi" yerine "ethçi" bir başkası "perdecî" yerine "perdecci", bir başkası da "Kafe Keyif" yerine "Cafe Ceyf" biçiminde tabela koymaktadır. Türkçe herkesin keyfine göre eğilip, bükülen ve üzerinde oynanan bir dil haline gelmiştir. Bu durumun devamı halinde elli yıl sonra bambaşka, Türkçe olmayan bir Türkçeyle karşı karşıya kalınacaktır.

Teknolojideki gelişmeler, televizyon, internet ve ulaşım yoğunluğu dile gerekli özen gösterilmediği için Türkçeyi tehdit eder hale gelmiştir. Bu süreç ciddiyetsizlik, bilgisizlik ve yetersizlikle birleşince Türkçe iyiden iyiye yozlaşmanın ve bozulmanın tehdidi altına girmiştir.

Esasında Türkçenin yasayla korunma ihtiyacının ortaya çıkmasından daha elim, vahim ve acıtıcı bir durum olamaz. Çünkü dili millet konuşur, millet yaşar ve millet korur. Bu konuda hiç kuşku yoktur. Ancak teknolojik gelişmeler, kültürel ilişki yoğunluğu, internet, televizyon ve nesiller arası kopukluk böyle bir ihtiyacı Türkiye’de zorunluk haline getirmiştir.

TÜRKÇENİN KULLANILMASI VE GELİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve İlkeler

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, Türkiye Cumhuriyeti dâhilinde Türkçenin ahengini ve doğal gelişimini bozabilecek etkilere korunmasını, kendi özüne ve dil bilgisi kurallarına uygun bir şekilde geliştirilmesini düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2-(1) Bu Kanun ile Türkçenin korunmasına ve geliştirilmesine yönelik alınacak önlemleri, uygulanacak yaptırımları ve eğitim-öğretim kurumlarında eğitim dili olarak Türkçenin etkinliğinin artırılmasına ilişkin ilke ve düzenlemeleri kapsar.

İlkeleri Şunlardır:

MADDE 3- (1) **a)** Dilin doğru kullanımını ve kullanıcıların dil eğitimini geliştirmek ve kişiler arası iletişimin bir aracı olarak dilin özüne ve dil bilgisi kurallarına uygun bir şekilde geliştirilmesi koşullarının yaratılmasını sağlamak.

b) Yurt içinde ve dışında Türkçe ile eğitimi ve Türkçenin öğretimini desteklemek.

c) Sınırlarımız içinde ve dışında Türkçeyi geliştirmek.

d) Türkçenin, bir dünya dili olarak uluslararası kullanımını yaygınlaştırmak, hak ettiği saygınlığı kazanmasını sağlamak.

e) Toplumda Türkçe sevgisinin güçlenmesine katkıda bulunmak.

İKİNCİ BÖLÜM

Türkçenin Geliştirilmesi

Okullarda Türkçe öğretimi ve değerlendirilmesi

MADDE 4- (1) Okul öncesi eğitim kurumlarında yabancı dille eğitim ve yabancı dil öğretimi yapılamaz.

(2) İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimde eğitim dili olarak Türkçeden başka dil kullanılamaz. İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimde öğrenciler Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı, Dil ve Anlatım derslerinden başarılı olmadıkça yılsonu başarı ortalaması ile veya herhangi bir kurul kararı ile başarılı sayılamazlar ve bu derslerden başarılı sayılmadıkça da mezun olamazlar. Bu derslerden başarısız olanlar af kapsamına da alınamazlar.

(3) Yükseköğrenime giriş ve kamu personeli alımı sınavlarında, Türkçe bilgisini ölçen sorular, toplam soru sayısının yüzde % 30'undan az, % 70'inden fazla olamaz.

Yazışma ve toplantılarda Türkçe

MADDE 5- (1) Kamu kurum ve kuruluşlarında, kamu tüzel kişiliklerinde ve noterliklerde her türlü belge, sözleşme ve yazışma Türkçe olarak düzenlenir. Muhatapların yabancı uyruklu olması durumunda, yabancı dille yazışma ve sözleşme yapılabilir; ancak bu belgelerin de Türkiye Cumhuriyeti uyruklu muhataplar için ülke içindeki dağıtımında Türkçe çevirilerinin yapılması ve kullanılması zorunludur.

(2) Türkiye’de yapılacak her türlü resmî toplantı ve görüşmelerde, Türkiye’yi temsil edecek kişilerin konuşmalarını Türkçe yapmaları zorunludur. Türkiye dışındaki toplantı ve görüşmelerde de Türkçe kullanmak esastır. Ancak zorunluluk hâlinde, istisnai hâllerde başka dil kullanılabilir.

(3)Yukarıda sayılan hususları denetlemeye ve bunlara yaptırım uygulamaya kamu görevlisinin birinci sicil amiri görevli ve yetkilidir.

Gazete ve dergilerde Türkçe

MADDE 6- (1) Ulusal gazete ve dergilerde Türkçenin doğru kullanımı esastır. Türkçenin yazım kurallarına ve doğru kullanımın riayet etmeyen; Türkçede olmayan yabancı kelimeleri sistemli olarak kullanan gazete ve dergiler, ayrıca bunların yazarları cezai işleme tabi tutulur.

(2) Yerel gazete ve dergilerin Türkçeyi doğru kullanması esastır. Türkçe yazım ve imlâ kurallarına uymayan yerel gazete ve dergiler, ayrıca yazarları cezai işleme tabi tutulur.

(3) Ulusal ve yerel gazete ve dergiler, Türk Dil Kurumu tarafından türetilen yeni kelimeleri kullanmakla yükümlüdürler.

(4) Yukarıda sayılan hususları denetlemeye ve bunlara yaptırım uygulamaya Basın İlan Kurumu görevli ve yetkilidir.

Radio ve televizyonlarda Türkçe

MADDE 7- (1) Ulusal ve yerel yayın yapan radyo ve televizyonlarda Türkçenin doğru kullanımı esastır.

(2) Türkçede olmayan yabancı kelimeleri sistemli olarak kullanan ulusal radyo ve televizyonlar, ayrıca program yapımcıları ve yönetmenler cezai işleme tabi tutulur.

(3) Ulusal yayın yapan radyo ve televizyonlarda, haftada bir saatten az olmamak kaydıyla ve 07.00 ila 24.00 saatleri arasında Türkçenin öğretilmesi, özendirilmesi ve sevdirilmesine yönelik programlar yapıp yayımlanması zorunludur. Bu konudaki düzenleme, denetim ve yaptırım uygulaması Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından yerine getirilir.

(4) Orijinal sürümdeki filmler, müzik eserleri ve dinî ayinler dışındaki radyo televizyon yayınlarının Türkçe olması zorunludur.

(5) Ulusal ve yerel yayın yapan radyo ve televizyonlar, Türk Dil Kurumu tarafından türetilen yeni kelimeleri kullanmakla yükümlüdürler.

(6)Yukarıda sayılan hususları denetlemeye ve bunlara yaptırım uygulamaya Radyo ve Televizyon Üst Kurulu görevli ve yetkilidir.

Sunucu yeterlik belgesi

MADDE 8- (1) Ulusal yayın yapan radyo ve televizyonlarda görev yapacak sunucuların, Türkçeyi doğru ve kurallara uygun telaffuz edebildiklerini gösteren bir “yeterlik belgesi”ne sahip olmaları zorunludur.

(2) Yeterlik belgesini verme konusunda Türk Dil Kurumu görevli ve yetkilidir.

(3) Yeterlik belgesi sahibi olmayan sunucu çalıştıran veya sunucuları Türkçeyi doğru ve kurallara uygun kullanmayan radyo ve televizyonları denetlemeye ve bunlara yaptırım uygulamaya Radyo ve Televizyon Üst Kurulu görevli ve yetkilidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Türkçenin Korunması

Kurum ve kuruluş adlarında Türkçe

MADDE 9- (1) Türkiye’de faaliyet göstermek üzere, yürürlükteki mevzuat uyarınca kurulan bütün kurum ve kuruluşların ad ve unvanları Türkçe olmak zorundadır. Türkiye’de iş yapan yabancı firmalarda ve Türkiye’de satışı yapılan isim hakkı alınmış yabancı mal, ürün ve hizmetlerde Türkçe ad ve unvan kullanma zorunluluğu aranmaz.

Ürün mal ve hizmet adları ile ilan, reklam ve tanıtımlarda Türkçe

MADDE 10- (1) Bir ürün, mal ve hizmetin adında, sunuluşu, tanıtımı, kullanım kılavuzu, garanti belgesi, fatura ve makbuz gibi belgelerinde; yazılı, sözlü, görsel araçlarla yapılan her türlü ilan, reklam ve tanıtım faaliyetlerinde Türkçe kullanılması zorunludur. Her türlü iş yeri, faaliyet alanı ile araç ve gereçlerde kullanma, işaret, uyarı ve yönlendirme yazı ve levhaları Türkçe olacaktır.

(2) Zorunlu hâllerde, Türkçeden başka dillerin kullanılması da gerekiyorsa, bu dillere ilişkin yazılı ve sözlü ifade ve metinler, Türkçeden daha önce, daha kapsamlı, daha okunaklı ve daha belirgin olamaz.

Ölçüt ve başvuru kurumu

MADDE 11- (1) Kurum ve kuruluşların ad ve unvanları ile mal ürün ve hizmetlerin adlarının Türkçe olmasında ölçüt, Türk Dil Kurumunca yayımlanan Türkçe sözlüklerin son baskısında ve yine Türk Dil Kurumunca yayınlanmış derleme ve tarama sözlüklerinde madde başı olarak yer almış kelime ve deyimlerle Türkçe dil bilgisi kurallarına uygun olarak bunlardan türetilmiş kelime ve deyimlerden oluşmasıdır.

(2) Türk kültür ve tarihine ilişkin özel adlarla Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının adları da bu Kanunun kapsamına giren konularda kullanılabilir. Türkçe sözlerden ve özel adlardan kısaltmalar ve birleştirmeler yapılabilir.

(3) Yukarıda belirtilen kaynaklar dışında kalan bir kelimenin ad olarak kullanılması; ancak Türk Dil Kurumunun açık oturum oluru ile mümkündür.

Yaptırım

MADDE 12-(1) Bu Kanun'daki hükümlere uyulmaması durumunda yasağa konu levha, tabela ve yazılar ilgili belediye tarafından; belediye olmayan yerlerde köy ihtiyarlar kurulu tarafından ortadan kaldırılır. Ayrıca sorumlular hakkında, yetişkinlere ait asgari ücretin aylık brüt tutarının on katından az olmak üzere ticari kuruluşlarda bir önceki yıla ait vergi matrahının binde beşi tutarında para cezası uygulanır.

2) Yazılı, sözlü ve görsel araçlarla yapılan her türlü ilan, reklam ve tanıtım faaliyetlerinde denetim ve yaptırım uygulanması ilgili valiliklerce yerine getirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Geçici Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1- Bu Kanun kapsamına giren ve Türkçe olmayan ad ve unvanlar ile bunlara ilişkin levha, tabela ve yazılar, bu Kanun'un yürürlüğe girmesinden başlayarak en geç 1 yıl içinde değiştirilir.

GEÇİCİ MADDE 2- Bu Kanun'un uygulanmasına ilişkin tüzük ve yönetmelikler, Kanun'un yürürlüğe girmesinden başlayarak en geç altı ay içinde çıkarılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 13- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.